המפקיד פרק שלישי בבא מציעא לח.

והא טעמא דרבי יוסי משום הפסד הרמאי הוא. וכיון דטעמא בהכי מה לי כלי מה לי מעות והיכי תיסק אדעתין למימר דבמעות מודה להו לרבנן ואמאי אצטריך למתניה: **לרבנן איצטריך.** לאשמועינן מילתא דרבנן תנינהו לתרוייהו ואי תנא כלים בריש הכי נמי דלא אצטריך תו למתני מעות אבל השתא דתני מעות בריש מני כלים למימר לא זו בלבד לריכא פסידא דשכירת כלי אלא אף זו דאיכא פסידא דגדול אמרינן הכי: **מתני' אבודין.** ע"י עכברים או ריקבון: **לא יגע בהן.** למוכרן וטעמא מפרש בגמ': **גמ' קב שלו.** תביבה עליו על ידי שעמל בהן וקב שיאור לו מהם הוא רוצה מתשעה קבין של אחרים שיקח בדמיהן אם ימכרם: **חיישינן כו'.** ואסור להאכילו לזרים: (ה) **לפיכך.** הואיל ואסור למוכרן משום דרוצה אדם בקב שלו הרי הן מחזקת קיימים ומותר בעל הבית לעשותן תרומה ומעשר על פירות שיש לו בביתו: **מאי לפיכך.** איסור מכירה משום הא הוא והיכי אלי תנא עשייתו באיסור מכירה: **השתא דאמור רבנן לא חוכין דחיישינן.** שמא עשאן המפקיד תרומה הרי הן מחזקת שלא נמכרו ועשה אותן בעל הבית כו': **מחלוקת.** דמתני': **בכדי חסרונן.** כדרך שאר תבואות כמו שמפורש במשנתינו (לקמן דף מ.) למיתין ולאורח תשעה תצלה קבין לכור: **אבל אם אבודין יותר מכדי חסרונן.** אפי' רבנן מודו דימכרם בב"ד: **ודאי פליגא.** הא דרבי יוחנן דאי איכא למיחש לשמא עשאן בעליהן תרומה אפילו ביותר מכדי חסרונן נמי אסור למזבנינהו: **מי לימא פליגא.** דוקא אמר רב כהנא שאם תשעה קבין הן נוח לו שיאבדו עד קב ולא ימכרם דהוה ליה יותר מכדי חסרונן ופליגא הא דר' יוחנן עליה אי לאו דוקא ט' קבין נקט אלא נוח לו שיהא נפסד קצת ולעולם כדי חסרונן ותו לא: **גוזמא.** שפת יתר: **מיסיבי.** לרבי יוחנן: **וקאכיל.** בעל הבית טבלים שאין פירותיו מתוקנין שאין אלו קיימין שהוא סומך עליהן: **לא שביתי.** ואין לחוש בכך: ופרכינן **ואי משתכחי** (ב) **מי מזבנינן להו.** כתמיה: **ליחוש שמא עשאן כו'.** ונמצא המוכר מאכיל תרומה לזרים: **בדמי תרומה.** בזול שאין עליה קופלין לקנותה שאינה נאכלת אלא לכהנים וצריכה טימור בטהרה: **נקמיה הוא דהוא יתר מכדי חסרונן.** לזמן מרובה יש באחורן יתר מכדי חסרונן: **מקמי דיהוי כו'.** שאין אדם משהא טבלים כל כך זמן מרובה כזה מלתקנן: **והדביש.** יגלה טעם דוכתא והתמיך אשמעלי"ר בגע"ז (ג) **כדאתמר** (חיוב לא) וכבל תבואתי תשרש תעקר שרשיה וכמו עד לא ירתק חבל הכסף (קהלת יב) יפתחו רחוקות עבותיה: **עושה לחם תקנה.** לקמיה (ד) מפרש מאי תקנה יש עוד הלא כל קילקול העתיד נמא כבר בא הוא: **ואין מוכרן לעצמו.** שלא יחשדוהו שמא לקחן בזול: **פורטין.** מחליפין פרוטות גמורות בסלעי כסף מפני שהפרוטות ממעטות ונפסלות: **ממחי.** מאכל שגוכין מבעלי בתים לחלק לעניים בכל יום: **מאי לאו אפילו יתר מכדי חסרונן.** ואיכא למאן דאמר לא יגע ואת אמרת דברי הכל מוכרן בב"ד ודאי אדרבה מאחר שעמדו בקלקולם הרי כבר עמדו ולא יתקלקלו מעתה יותר אבל שאר פירות הולכין ומרקיבין תמיד: למאי

שמא עשאן תרומה ומעשר על מקום אחר. הקשה ר"ת וכי נחשדו חבירים לתרום שלא מן המוקף כדאמר בפרק כל הגט (גיטין דף ל:) ופ"ק דמולין (דף ז.) גבי ר"מ שאכל עלה של ירק ואורי"ת דהכא גבי פקדון תולין בריש"ת מיעוטא שלא יגע בהם ומייתינן שמא בערב שבת תרם שלא מן המוקף דשרי כדאמרינן בהאשה רבה (יבמות דף פג.) אי נמי כדאמרינן פרק בכל מערבין (עירובין דף לב:) ניחא ליה לאכר לליעביד איסורא זוטא דהייגו שלא מן המוקף אבל בחולין (דף ז.) ובפרק כל הגט (גיטין דף ל:) לא מייתינן כיון שאינו פקדון וטפי אמרינן בפרק זה בורר (פנהדרין דף ל.) דאו שאביהם הטמין מעות בשידה מיהה ומגדל ואמר של מעשר שני הם אם כמעריס לא אמר כלום אלמא אזלינן בתר רוב מעות שהם תולין לתקל ותע"פ שפירש שהם מעשר ובהאשה שהלכה (יבמות דף קטו:) גבי מצא כלי והיה כתוב עליו קו"ף קרבן מ"ו תרומה הא אין כתוב עליו לא מייתינן ואי דאמרינן בהזהב (לקמן דף מט.) ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר ו) לאכיך בידי רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר היינו נמי בשבעות וימים טובים וכן הא דתקתי בסמוך לפיכך בעל הבית עושה אותו תרומה ומעשר על מקום אחר:

מחלוקת בכדי חסרונן. פרש"י כדרך שאר תבואות והקשה ריב"ם וכי פליגי במשהו דבפחות מכדי חסרונן לכ"ע לא ימכור ועוד דא"כ מ"ע דרשב"ג וי"ל דפליגי שנתחסר בחדש או בחדשים יותר מדרגילות להתחסר עד אותו הזמן ופליגי עד שיעלה החסרון בחדש או בשני חדשים תשעה תצלה קבין לכור שהוא בכדי חסרונן לשנה שלימה:

מזבנינן לכהנים. ולשמא יעשה אחר המכירה ליכא למיחש דיתר מכדי חסרונן לא שביתי וכי עביד להו נעה"ב תרומה ומעשר עביד להו מקמי דליהוו יותר מכדי חסרונן ופריך לרב נחמן נמי דלזבנינהו לכהנים בכדי חסרונן לא פריך דהא איכא למיחש לשמא יעשם אלא ביותר מכדי חסרונם פריך דלזבנינהו וכי מיתא הכי נמי והא אמרת דרב נחמן ודאי פליג ומצי דלרב נחמן יותר מכדי חסרונן שביתי והקשה ריב"ם מי דתקנו לומר דרב נחמן פליג לימא דביתר מכדי חסרונן לד"ה מוכרן וליכא למיחש לשמא יעשם אלא שביתי כמו לרב כהנא ותי' ר"מ דמתני' מיירי אפילו בפשתן או בפירות המתוקנים והתם מאי טעמא לא יגע בהם ע"כ משום דרב כהנא דרולה אדם בקב שלו מתשעה קבין של חבירו אם כן מאי אהני טעמא דשמא עשאן תרומה ומעשר על מקום אחר לו לאו לאמרינן לאפי' ביתר מכדי חסרונן חייישינן ל"כ סבר דאפילו יותר מכדי חסרונן שביתי: עד

והא טעמא דרבי יוסי משום הפסד הרמאי הוא אלא תרוייהו לרבנן איצטריך [6] ולא זו אף זו קתני: **מתני'** [7] **המפקיד** פירות אצל חבירו אפילו הן אבודין לא יגע בהן רשב"ג אומר מוכרן בפני ב"ד מפני שהוא כמשיב אבידה לבעלים: **גמ'** מאי טעמא אמר רב כהנא אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבירו ורב נחמן בר יצחק אמר [2] חיישינן שמא עשאן המפקיד תרומה ומעשר על מקום אחר מיתיבי המפקיד פירות אצל חבירו הרי זה לא יגע בהן לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר בשלמא לרב כהנא היינו דקתני לפיכך אלא לרב נחמן בר יצחק מאי לפיכך הכי קאמר השתא דאמור רבנן לא נזבין דחיישינן לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת בכדי חסרונן אבל יותר מכדי חסרונן [3] דברי הכל מוכרן בב"ד אדרב נחמן בר יצחק ודאי פליגא אדרב כהנא מי לימא פליגא כי קאמר רב כהנא בכדי חסרונן קאמר והא רוצה בקב שלו מתשעה קבין של חבירו קאמר גוזמא בעלמא מיתיבי לפיכך בעה"ב עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר וליחוש דלמא הוו להו יותר מכדי חסרונן וזבנינהו וקא אכיל טבלים יותר מכדי חסרונן לא שביתי ואי משתכחי מאי מזבנינן להו וליחוש שמא עשאן בעל הבית תרומה ומעשר על מקום אחר כי מזבנינן נמי [4] לכהנים בדמי תרומה מזבנינן להו ולרב נחמן בר יצחק נמי נזבנינהו לכהנים בדמי תרומה בהא פליגי דרבה בר בר חנה סבר יותר מכדי חסרונן לא שביתי מידי וכי משתכח לקמיה הוא דהויא יתר מכדי חסרונן אי עביד להו בעה"ב תרומה ומעשר על מקום אחר מקמיה דהוו להו יותר מכדי חסרונן עביד להו הלכך כי הוו להו יותר מכדי חסרונן נזבנינהו לכהנים בדמי תרומה ורב נחמן בר יצחק סבר יתר מכדי חסרונן משכח שביתי וכי הוו להו לאלתר הוא דהוו להו ואי אמרת נזבנינהו זימנין דקדים ומזבין להו וכי עביד להו בעל הבית תרומה ומעשר על מקום אחר לא ידע דזבנא וקא אכיל טבלים מיתיבי המפקיד פירות אצל חבירו והרקיבו יין והחמיץ שמן והבאיש דבש [5] והדביש הרי זה לא יגע בהן דברי ר"מ וחכמים אומרים [6] העושה להם תקנה ומוכרן בבית דין [7] וכשהוא מוכרן מוכרן לאחרים ואינו מוכרן לעצמו [8] כיוצא בו [9] גבאי צדקה בזמן שאין להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן גבאי תמחוי בזמן שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן קתני מיהת פירות והרקיבו מאי לאו אפילו יתר מכדי חסרונן לא בכדי חסרונן והא יין והחמיץ שמן והבאיש דבש והדביש דיתר מכדי חסרונן נינהו שאני הני כיון דקם קם שמן והבאיש דבש והדביש למאי

מסורת הש"ס

ו) [יבמות יט. וש"נ], כ) פסחים יג., ג) עיין סנהדרין קא. ובפרש"י ס"ה מדנים ובפרש"י הנהמ, ד) ב"ב מ: פסחים יג., ה) [ל"ל כמו], ו) [ע"כ], ז) [כגמ' שלפניו אותא לך וכן העתיקו תוס' גיטין ל: ד"ה יכין].

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה חיישינן וכו' לזרים הס"ד ותא"כ מ"ה היינו דקתני דלפיכך הואיל: (ב) ד"ה ופרכינן ואי משתכחי מאי מזבנינן:

מוסף רש"י

אבודין. נחסרין והאוכלין (פסחים יג.), והדביש. מתקלקל ונעשה גלל מחמת ממימות (סנהדרין קא.). פורטין. פרוטות של נחשת שנגו לדקה וכשמשמין אותם מחליפין. גרוש לפורטין ככסף (פסחים יג.) פרוטות שנגו לוקחין דינרי כסף לפי שהפרוטות של נחשת מחלידות (ב"ב ח.). ואין פורטין לעצמם. פן יחשדום שפורטין כדול (שם). תמחוי. מאכל לחם ומיני מאכל שגוכין לחלק (פסחים יג.). ואין מוכרין לעצמן. שמא יחשדוס שלקחום כדול (שם).

רבינו חננאל

מתני' המפקיד פירות אצל חבירו אפי' הן אבודין לא יגע בהן מאי טעמא אמר רב כהנא רוצה אדם בקב שלו מט' קבין של חבירו. רב נחמן בר יצחק אמר חיישינן שמא עשאן תרומה ומעשר על מקום אחר. מיתיבי המפקיד פירות אצל חבירו הרי זה לא יגע בהן לפיכך בעה"ב עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר. ומקשי' בשלמא לשמעיה דרב כהנא היינו דקתני לפיכך פי' כיון שאין אדם רוצה שיחליף לו פירותיו אלא ישארו לו כמות שהן לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר. אלא לשמעיה דרב נחמן מפני שבעל הבית עושה אותן תרומה מיבעי ליה למימר. ופרקינן כיון דאמור רבנן לא יגע בהן דחיישינן שמא בעליהן עשאום תרומה לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה כו': אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מחלוקת תנא קמא ורשב"ג דאמר תנא קמא לא יגע בהן בזמן ו) שחסרונן כדתנן במתני' הרי זה יוציא לו חסרונות אבל יותר מכדי חסרונן בב"ד ודאי אדרבה מוכרן בב"ד ודאי אדרבה

עין משפט נר מצוה

מג א מיי' פ"ז מהל' שלוה ופקדון הל' ח ועיין בהגמות וכמ"מ סמג עשין קפ טוש"ע מ"מ סי' רנב סעיף טו:
מד ב מיי' שם:
מה ג מיי' שם וסמג שם טוש"ע שם:
מו ד מיי' שם:
מז ה מיי' שם הל' ג וסמג שם טוש"ע שם סעיף נח:
מח ו מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף יט:
מט ז מיי' פ"ט מהל' מתנות עניים הל' יא סמג עשין קכב טוש"ע י"ד סי' רנז סעיף כ:

לעזי רש"י

אשמלי"ר [אישמילי"ר]. להחמיץ. (על רבש).

רבינו חננאל (המשך)

נחמן [בר יצחק] דהוא אמר חיישינן שמא עשאן תרומה ותרומה אינה נמכרת לשום חולין ור' יוחנן הא אמר מוכרן הלכך ודאי פליגי. לימא דהא דר' יוחנן פליגא נמי אדרב כהנא דהא איהו נמי לא ימכרם קאמר. ודחי' אית לן למימר דלא אמר רב כהנא לא ימכרם אלא היכא דחסרי כ) פחות מכדי חסרונן והוא כדתנן לקמן לחיטים ולאורז ט' חצאי קבין לכור וכו' אבל בחסרון יותר מזה לא אמר רב כהנא לא ימכור ולא פליגא עליה דר' יוחנן. ומקשי' לר' יוחנן וניחוש דלמא הוה בהן חסרון יתר מכדי חסרונן ששנינו במשנתינו ומכרם על פי ב"ד מי שהיו מופקדין אצלו ולמה שנינו לפיכך בעה"ב עושה אותן תרומה כו'. פי' כגון שהיו לו פירות שכל בביתו אומר הפירות לקמן לחיטים ולאורז ט' חצאי קבין לכור וכו' אבל בחסרון יותר מזה לא אמר רב כהנא לא ימכור ולא פליגא עליה דר' יוחנן. ומקשי' לר' יוחנן וניחוש דלמא הוה בהן חסרון יתר מכדי חסרונן ששנינו במשנתינו ומכרם על פי ב"ד מי שהיו מופקדין אצלו ולמה שנינו לפיכך בעה"ב עושה אותן תרומה כו'. פי' כגון שהיו לו פירות שכל בביתו אומר הפירות שיש לי מקדון אצל פלוני הרי הן תרומה על הפירות הללו ואוכלם על מנת שפירותיו קיימין וכיון שמכרם נמצא אוכל טבלים למפרע ופריקינן כי מזבנין להו להני פירי לכהנים מזבנין להו בדמי תרומה שאם יבואו בעליהן ויאמרו כי תרומה היו יחזרו דמיהן לכהן והדבר ידוע שאין בעליהן עושין אותן תרומה על מקום אחר אלא בקרוב זמן שדבר ברור הוא שאין בתוך זה הזמן עלה בהן יותר מכדי חסרונן דאמרי' וראי חל עליהן שם תרומה ונפטרו הפירות שהפרישן עליהן אבל אחר זמן הרבה דאיכא למיחש דלמא הוה בהו יותר מכדי חסרונן לא יעל אורחא דא

כ) לשון אחר. דמתני' מכדי חסרונן.

ט) לשון אחר. ל"ל דמתני' מכדי חסרונן וכו'.

ו) [לשון אחר. ל"ל ולעל אורחא דא אמר מקרא דשמעתא הדה.

ומקשינן המפקיד פירות

ו) ל"ל נחמן שהם אבודין וכו'.

מפרינן מחמן וכו'.

כ) אולי ל"ל דמתני' מכדי חסרונן וכו'.

ג) אולי ל"ל ועל אורחא דא אמר מקרא דשמעתא הדה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com